

Bedre tariffpolitikk i staten – regjeringens ansvar

Lønnsoppgjørene tilhører partene, ikke partiene. Allikevel må regjeringen, som har det overordnede arbeidsgiveransvaret for statens 170 000 ansatte, ta ansvar for å gi statsansatte like lønns- og arbeidsvilkår og for et tariffsystem som bidrar til styrket partsforhold, kollektive rettigheter og en utjevning inntektsfordeling.

Alle statlige arbeidsplasser er finansiert over statsbudsjettet. Lokale forhandlinger tilpasses derfor ikke virksomhetens økonomi slik som i andre sektorer, men er et nullsumspill innenfor den sentralt fastsatte ramma. Lokale forhandlinger er individualiserte, mens de sentrale partene forhandler frem generelle tillegg til alle som er omfattet av tariffavtalen.

I 2022 valgte staten som arbeidsgiverpart å utvide antallet hovedsammenslutninger med tariffavtaler der inntektsfordelingen forhandles lokalt. Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) fulgte opp med en Stortingsproposisjon som fastslo at de uorganiserte skal følge det «avtaleområdet» som er størst i hver enkelt virksomhet. Da Stortinget vedtok denne etablerte de en ny praktisering av prinsippet om største avtale, splittet på virksomhetsnivå, som i praksis teigdeler staten mellom hovedsammenslutningene. I tillegg ble grunnleggende tariffprinsipper om ufravikelighet, representativitet og likebehandling fraveket uten at konsekvensene er utredet.

Tyngdepunktet i statens tariffpolitikk er nå forskjøvet fra det kollektive og til det individuelle. Det vil føre til enda større ulikhet mellom de statsansatte og at forskjellene mellom virksomhetene i staten vil øke. Det helhetlige ansvaret for utjevning, likelønn og lønnsutvikling for alle statsansatte blir pulverisert.

Utformingen av tariffsystemet har stor betydning for maktforholdene mellom arbeidstaker og arbeidsgiver og det har stor betydning for arbeidstakernes kollektive rettigheter. Statens tariffsystem må også i fremtiden ivareta statens særpreg. NTL mener at alle statens ansatte skal ha samme lønnsog arbeidsvilkår. Staten er finansiert over ett statsbudsjett, og skal ha en felles arbeidsgiverpolitikk og den er det Kommunal- og distriktsdepartementet som har ansvaret for. NTL har, og skal fortsatt ha, en avtale som dekker alle grupper statsansatte, som baserer seg på lønnstrinn, har minstelønnsnivå og har generelle lønnstillegg som grunnleggende element. Lønnsnivået i staten skal følge oppgaver og ansvar, og ansiennitet skal vektlegges.

NTL mener KDDs håndtering av arbeidsgiverrollen under de åtte årene med høyreregjering ikke har vært god nok. Det er ikke overraskende at de brukte sin rolle som arbeidsgiver til å svekke kollektive avtaler, fragmentere staten og individualisere rettigheter. Derimot er vi både overrasket og skuffet over at den nye AP/SP-regjeringa viderefører denne politikken.

Vi forventer at storrengjøringen i arbeidslivet også innebærer at staten går foran og viser hvordan et ordna arbeidsliv skal se ut.